

”Jag tycker det ser jättebra ut...”

- en kvalitativ intervjustudie om hur lärare tolkar
ett kunskapskrav och bedömer elevers
rörelseutförande

Hanna Blomqvist & Elin Sköld

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 90:2016
Ämneslärarprogrammet 2012-2017
Handledare: Jane Meckbach
Examinator: Kerstin Hamrin

”I think it looks really good...”

- a qualitative interview study about how physical education and health teachers interpreters one knowledge requirement and assess students movement capability

Hanna Blomqvist & Elin Sköld

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT AND HEALTH SCIENCES
Master Degree Project 90:2016
Teacher Education Program 2012-2017
Supervisor: Jane Meckbach
Examiner: Kerstin Hamrin

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka hur lärare i idrott och hälsa i årskurs 7-9 tolkar ett kunskapskrav och utifrån det bedömer elevers rörelseförmåga.

- Hur tolkar lärare i idrott och hälsa kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl/väl till aktiviteten och sammanhanget”?
- Hur bedömer lärare i idrott och hälsa elevers rörelseförmåga avseende ovanstående kunskapskrav utifrån tre filmsekvenser?

Metod

Detta är en kvalitativ intervjustudie, där det deltog sex lärare som undervisar i idrott och hälsa i årskurs 7-9. Intervjun var uppdelad i olika delar för att besvara syftet. En del fokuserade på den första frågeställningen, hur lärarna tolkade kunskapskravet. Nästa del fokuserade på den andra frågeställningen, hur lärarna bedömde elevernas rörelse, utifrån tre filmsekvenser. För att få en djupare förståelse för lärarnas tolkning och bedömning har frågeställning 1 tillämpats i relation till transformeringsarenan och frågeställning 2 till realiseringsarenan.

Resultat

Lärarna tolkar komplexa rörelser och värdeorden, till viss del, relativt väl och väl, med stor variation. Vissa tolkningar går i linje med Skolverkets bedömningsmatris men många gör inte det. Lärarna beskrev och bedömde filmsekvenserna olika. Lärarna har beskrivit samma rörelseutförande liknande och sedan bedömt olika, de har även beskrivit samma rörelseutförande på olika sätt och samtidigt bedömt det lika, och slutligen har de beskrivit och bedömt samma rörelseutförande olika.

Slutsats

Lärarna tolkar både lika och olika på transformerings- och realiseringsarenan. Lärarna har svårare att beskriva värdeorden på transformeringsarenan än på realiseringsarenan, när de får se olika rörelser. Det är dock stor variation på beskrivningarna och bedömningarna mellan lärarna. Det behövs därför en utveckling av ett gemensamt fackspråk, mer hjälpmedel och utbildning kring bedömning.

Abstract

Aim

The aim of this paper is to see how physical education and health (PEH) teachers in year 7-9 interpreters one knowledge requirement and from that assess students movement capability.

- How do teachers in PEH interpret the knowledge requirement, The student can participate in games, play and sports that comprises complex movements to different environments and varies and adapts their movements to some part/relatively well/well to the activity and to the context?
- How do teachers in PEH assess students movement capability in reference to the knowledge requirement above, by three film sequences?

Method

This is a qualitative interview study and there where six teachers in physical education and health in year 7-9 that participated. To answer the aim of this paper the interview was divided into different parts. One part focused on the first question, how teachers in PEH interpret the knowledge requirement. The next part focused on, how teachers in PEH assess movement, by three film sequences. To get a deeper understanding of the teachers interpretation and assessment have the transformation arena been applied on the first question and the realisation arena been applied to the second question.

Results

The teachers interpreted complex movements and the word, to some part, relatively well and well, with a big variation. Some interpretations are in line with the Swedish National Agency for Education assessment template, but many are not. The teachers described and assessed the film sequences differently. The teachers have described the same movement performance similarly and then assessed them differently, they have described it differently and then assessed it the same and finally they have described and assessed it differently.

Conclusions

The teachers interpreter both same and different in the transformation and realisation arena. The teachers have a harder time describing the words in the transformation arena then in the realisation arena, when they can see different movements. The descriptions and assessments between teachers differ a lot. Because of this we need to develop a technical language, more tools and education around assessment.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion	1
1.2 Bakgrund	2
1.3 Forskningsläge.....	6
1.3.1 Sammanfattning.....	9
1.4 Teoretiskt ramverk	10
1.4.1 Tre utbildningsarenor	10
1.5 Syfte och frågeställningar	11
2 Metod.....	11
2.1 Datainsamlingsmetod	11
2.2 Urval	12
2.3 Genomförande	13
2.4 Bearbetning av material.....	14
2.5 Forskningsetik	15
2.6 Validitet och reliabilitet.....	15
3 Resultat.....	16
3.1 Lärarnas tolkning av kunskapskravet	16
3.1.1 Tolkning av komplexa rörelser.....	16
3.1.2 Tolkning av begreppen, <i>till viss del, relativt väl</i> och <i>väl</i>	17
3.2 Lärarnas bedömning av elevers rörelseförmåga	19
3.2.1 Filmsekvens 1	19
3.2.2 Filmsekvens 2	20
3.2.3 Filmsekvens 3	22
3.2.4 Svårigheter och strategier för lärare	23
4 Diskussion	24
4.1 Transformerings av kunskapskravet	24
4.2 Realisering av kunskapskravet	26
4.2.1 Svårigheter vid bedömning	28
4.3 Metoddiskussion.....	30
4.3 Slutsats.....	31

Käll- och litteraturförteckning.....	33
Otryckta källor.....	33
Tryckta källor	33

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Brev- och intervjuguide

Tabell- och figurförteckning

Figur 1. Bedömningsmatris i relation till kunskapskraven (Skolverket 2012, s. 8).	5
Figur 2. Bedömningsmatris för väl, dvs. betyget A (Skolverket 2012, s.8)	19
Figur 3. Bedömningsmatris för till viss del, dvs. betyget E (Skolverket 2012, s.8).....	20
Figur 4. Bedömningsmatris för relativt väl, dvs. betyget C (Skolverket 2012, s.8).....	22

1 Inledning

Här nedan presenteras introduktionen, bakgrunden och forskningsläget samt en övergripande sammanfattning av dessa. Därefter presenteras de teoretiska ramverk som har tillämpats samt studiens syfte och frågeställningar.

1.1 Introduktion

Rörelseförmåga är något som är centralt för alla, stora som små. Det kan handla om att röra sig i vardagslivet eller att kunna utöva olika fritidsaktiviteter. Rörelse är viktigt för att kroppen ska må bra och fungera. I skolan möter eleverna ämnet idrott och hälsa där rörelse är centralt. (Tidén 2016, s.76) I undervisningen i idrott och hälsa är syftet att barn och unga ska stimuleras till fysisk aktivitet och få möjlighet att utveckla och arbeta med särskilda förmågor. Ämnet idrott och hälsa har några övergripande mål och dessa är att utveckla elevers psykiska, fysiska och sociala hälsa samt att väcka ett intresse som bidrar till en aktiv livsstil. I ämnet idrott och hälsa är utgångspunkten att eleverna i grundskolan ska uppnå ett antal förmågor, bland annat att röra sig allsidigt. (Skolverket 2011a, s.51) Det finns kunskapskrav och centralt innehåll som är formulerat på ett övergripande sätt, det finns dock inga riktlinjer kring hur lärare ska lägga upp undervisningen och samtidigt förhålla sig till de centrala innehållen och kunskapskraven (Redelius 2012, s.227; Larsson et al. 2016, s.5 ff.; Seger 2016, s.130).

Forskning har visat att lärare anser att rörelseförmåga är kärnan i ämnet idrott och hälsa och det tilldelas den mesta tiden av undervisningen. När lärare ska bedöma och betygssätta elevers kunskaper i ämnet verkar emellertid den kroppsliga förmågan inte vara av stor vikt då det är skriftliga uppgifter som är dominerande vid bedömning och betygssättning. (Seger 2016, s.136) Lärares observationer bör ha lika stor betydelse och till och med vara centrala vid bedömning, till skillnad från skriftliga uppgifter (Klapp 2015, s.134). Det är svårt för lärare att veta hur bedömningen ska gå till inom de olika förmågor som finns framskrivna i kursplanen (Seger 2016, s.130). Vad som står i kursplanen må vara en sak, men frågan är hur det går till i praktiken när lärare gör sina bedömningar och vad de grundar bedömningarna på.

Flera studier har visat att faktorer som mätbara prestationer, personliga egenskaper och delaktighet är grundläggande för att få högsta betyg. Eleverna betygssätts i många olika saker men i ganska liten utsträckning i vad som står i styrdokumentet. (Young 2011, s.24 ff.; Redelius 2012, s. 226 f.; Svennberg et al. 2014, s.11; Tidén 2016, s.10; Seger 2016, s.131) Det behövs mer forskning för att förstå lärarnas betygsättning (Young 2011, s.24 ff.; Svennberg et a. 2014, s.14; Seger 2016, s.138; Tidén 2016, s.76). Därför vill vi undersöka hur lärare tolkar kunskapskraven och bedömer elevernas rörelseförmåga.

1.2 Bakgrund

En ny läroplan implementerades för grundskolan 2011, Lgr11. Läroplanen består av tre delar, skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer för utbildningen och kursplaner som kompletteras med kunskapskrav (Skolverket 2011a, s.3). Läroplanen är framtagen av regeringen men Skolverket ansvarar för framtagandet av kursplanerna i respektive ämne (2011a, s.3). Under övergripande mål och riktlinjer för utbildningen finns det olika rubriker, därav bedömning och betyg (Skolverket 2011a, s.3). Där beskrivs betyget som visar hur en elev uppnår de nationella kunskapskraven i varje ämne. Där finns även de ämnesspecifika kunskapskraven för de olika betygsstegen som stöd vid betygsättningen (Skolverket 2011a, s.18). I läroplanen beskrivs varje ämnes olika kursplaner och kunskapskrav, vad ämnet syftar till och det centrala innehållet. I kursplanen står det motiv till varför ämnet finns, dess syfte och de långsiktiga målen i ämnet. I det centrala innehållet är det skrivet vad som ska behandlas inom ämnet och här finns även utrymme för lärare att göra egna tillägg och fördjupningar. Kunskapskraven bestämmer nivån för de olika betygsstegen. (Skolverket 2011a, s.4) Det finns fem betygssteg E, D, C, B och A, varav E är det lägsta och A är det högsta. Betygsstegen E, C och A är övergripande beskrivna, medan betygsstegen D och B är när eleven ”till övervägande del” uppnått ett betygssteg på en högre nivå, men att några kunskapskrav är på en lägre nivå, exempelvis om en elev ”till övervägande del” nått kunskapskrav A och att några kunskapskrav endast nått C, så får eleven ett B. (Skolverket 2011a, s.55 ff.)

I kursplanen för idrott och hälsa beskrivs det att fysisk aktivitet och en hälsosam livsstil är grundläggande för välbefinnande. Färdigheter och kunskaper i idrott och hälsa är en fördel för både individen och samhället. Syftet med ämnet är att eleverna ska utveckla en allsidig rörelseförmåga. (Skolverket 2011a, s.51) I det centrala innehållet står det bland annat att

eleverna ska ges möjlighet att utveckla ”Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, inomhus och utomhus, samt danser och rörelser till musik.”(Skolverket 2011a, s.53). Därefter beskrivs det tillhörande kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser *till viss del/relativt väl/väl* till aktiviteten och sammanhanget.” (Skolverket 2011a, s.55 ff.). *Till viss del* motsvarar betygssteg E, *relativt väl* motsvarar betygssteg C och *väl* motsvarar betygssteg A (Skolverket 2011a, s.55 ff.). Det är detta centrala innehåll respektive kunskapskrav som kommer behandlas i den här uppsatsen.

Kunskapsuppgifter i skolan ska relatera till bedömning. Elevernas prestationer ska bedömas i förhållande till preciserade krav. Tanken är inte att jämföra och skilja olika individer utan tanken är att bedöma om individen har de kunskaper som krävs. Synen på kunskap är på så vis kvalitativ och mindre konkret. Kunskapskraven ska beskriva och precisera de olika kunskapskvalitéer som gäller för respektive betyg, vilket betyder att betygsstegen är uppbyggda genom kvalitativa olikheter. De fyra kunskapsformerna fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet efterfrågas på alla betygsnivåer, men i olika hög grad. För att bedöma elevernas kunskaper används värdeord som enkel, utvecklad och välutvecklad (Skolverket 2011b, s.6; Redelius 2012, s.221 ff.) Beskrivningarna av värdeorden skiljer inte mycket mellan de olika betygsriterierna, *till viss del/relativt väl/väl*. Det är upp till läraren att tolka vad dessa innebär och det är små variationer mellan dem. Små skillnader i värdeorden kan medföra stora skillnader i betyg. (Klapp 2015, s.128) För att kunna sätta betyg krävs det att man är välbekant med vilka kunskapskvalitéer som ska bedömas. Därför måste lärarna sätta sig in i kursplanens struktur och uppbyggnad samt veta hur kunskapskraven ska tolkas. (Skolverket 2011b, s.6; Redelius 2012, s.228; Klapp 2015, s.130) För att uppnå betyget E krävs att eleven visar samtliga fyra kunskapsformer fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet, på en grundläggande nivå. Läraren ska sträva efter att skapa uppgifter som ger utrymme för eleverna att visa upp alla kunskapsformer. Tanken är att lärare ska bedöma utifrån alla kunskapsformer och titta på kvalitén av exempelvis utförandet. (Kroon 2016, s.120)

Det finns ett bedömningsstöd som ska vara ett stöd för lärare i olika ämnen och kurser. Tanken bakom bedömningsstödet är att bedömningen ska bli så rättvis som möjligt. Bedömningsstödet är inte obligatoriskt att använda, men finns som ett hjälpmedel. (Skolverket 2016-06-30) Lärare måste ta ställning till vad eleverna kan och inte kan när de

bedömer elevernas kunskaper. Dessa ställningstaganden bör vara väl motiverade, därför finns bedömningsstödet som ska hjälpa lärare att tolka kunskapskraven. Bedömningsstödet utgår från förslag på elevuppgifter och elevlösningar som visas på olika nivåer i kunskapskraven. (Skolverket 2012, s.2) Bedömningsstödet för idrott och hälsa i årskurs 7-9 beskriver konkreta exempel på uppgifter inom de tre kunskapsområdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse (Skolverket 2012, s.5). Denna uppsats kommer fokusera på rörelseområdet därför förklaras det området mer djupgående.

Som tidigare nämnts ska eleven bli bedömd utifrån vilken kvalitativ nivå på förmågan som visas för att lösa en rörelseuppgift. Det är kvalitén i rörelsen som ska bedömas och inte den mätbara prestationen. Läraren ska bedöma hur elevens rörelsekvalité är utifrån till *viss del, relativt väl* eller *väl*. (Skolverket 2012, s.6) I Skolverkets utgivna bedömningsstöd återfinns en elevuppgift som är en rörelsebana där eleven ska förflytta sig mellan olika stationer (Skolverket 2012, s.7). Detta ställer krav på de komplexa rörelserna och kan anpassas till olika svårighetsgrader. Nedan visas en bedömningsmatris, se figur 1, på de olika kunskapsnivåerna E, C och A, vilken återfinns i bedömningsstödet (Skolverket 2012, s.7). I bedömningsstödet finns även en film som ett ytterligare hjälpmedel för lärare (Skolverket 2012, s.5). I filmen sitter fyra lärare och bedömer olika rörelser som eleverna utför utifrån bedömningsmatrisen. I första delen av filmen är eleverna i en gymnastiksal och ska ta sig över olika hinder. I andra delen av filmen får eleverna vara ute och utföra olika spel/lekar och i tredje delen av filmen får eleverna röra sig till musik. I denna uppsats kommer den första delen av filmen användas, där lärarna bedömer rörelseutförandet över olika hinder utifrån bedömningsmatrisen. (Skolverket 2015-03-02)

E	C	A
Eleven rör sig mindre rytmiskt och med bristande balans	Eleven rör sig med relativt god rytm och balans	Eleven rör sig med god rytm, precision och balans
Eleven rör sig med långsamma och stela rörelser med mindre konsekventa rörelseövergångar	Eleven rör sig med relativt väl etablerade och konsekventa rörelser med stabila rörelseövergångar	Eleven rör sig med etablerade, avspända och konsekventa rörelser med flyt och stabilitet i rörelseövergångar
Eleven är mindre beslutsam och kan behöva flera försök för att utföra rörelsen	Eleven är till övervägande del beslutsam och kan upprepa rörelsen med liknande resultat	Eleven är mer beslutsam och kan upprepa rörelsen med samma goda resultat
Eleven rör sig mindre ekonomiskt; dvs. ett rörelsemönster med delvis avvägd kraftinsats	Eleven rör sig till övervägande del ekonomiskt; ett rörelsemönster med avvägd kraftinsats	Eleven rör sig ekonomiskt; ett rörelsemönster med väl avvägd kraftinsats

Figur 1. Bedömningsmatris i relation till kunskapskraven (Skolverket 2012, s. 8).

Bedömningsmatrisen kan fungera som en mall och kan användas vid formativ bedömning, då eleven får återkoppling av läraren. Bedömningsmatrisen kan även utgöra en grund för en summativ bedömning, för att se vilken kunskapsnivå eleven befinner sig på. (Skolverket 2012, s.5 ff.) Summativ bedömning innebär *bedömning av lärande* medan formativ bedömning innebär *bedömning för lärande*. Syftet med summativ bedömning är att summera elevernas kunskaper. Betyg är en summativ bedömning och är nödvändig i utbildningen för att kunna anta elever till nästa steg i utbildningssystemet. Syftet med formativ bedömning är att ge eleverna en pågående bedömning genom konkret och tydlig feedback till eleverna i anslutning till arbete för att stötta deras lärande. Summativ och formativ bedömning har alltså olika syften. (Klapp 2015, s.15 f.) Summativ och formativ bedömning är viktiga och inte varandras motsatser utan en summativ bedömning kan användas i formativt syfte (Skolverket 2012, s.5 ff.). Bedömningen blir ofta summativ eftersom bedömningen görs av elevernas kunskaper för att kunna betygsätta dem (Redelius 2012, s.231).

Lärare i ämnet idrott och hälsa bör diskutera och kommunicera hur rörelseförmåga kan bedömas så det behövs mer kunskap kring hur lärare arbetar med bedömning (Tidén 2016, s.76). För att stärka läraryrket är det viktigt att belysa hur lärare tolkar och överför olika begrepp i undervisningen. Därför finns det en anledning för bland annat lärarstudenter att föra denna diskussion vidare. (Kroon 2016, s.127) Denna bakgrund inspirerar och gör det intressant att undersöka hur lärare tolkar kunskapskraven och bedömer elevernas rörelseförmåga.

1.3 Forskningsläge

Skolans kunskapskrav ställer stora krav på lärare eftersom det är många frågor att ta ställning till. Lärare har svårt att förstå hur olika begrepp ska tolkas. Lärare har haft svårt att förstå läroplanstexterna så texterna har blivit tolkade på olika sätt. Forskare tror att detta beror på bristande stöd och utbildning som rör kunskapsbedömning. (Kroon 2016, s.117) Att tolka och överföra kunskapskraven för att sedan använda det i sin bedömning är en av lärares viktigaste arbetsuppgifter. Det har skapats högre krav på att lärare använder ett utvecklat och enhetligt fackspråk. Flera åtgärder har gjorts för att förbättra validiteten i lärares bedömning men lärare har ändå svårt att tolka texterna i läroplanen och kunskapskravens formuleringar. (Kroon 2016, s.127) Bedömningsuppdraget är en stor utmaning för lärare eftersom läroplanen kan uppfattas som motsägelsefull. Den generella delen betonar vikten av elevens harmoniska utveckling och att undervisningen ska anpassas efter varje individ, medan kursplanen beskrivs som en instruktionsbok med fokus på undervisning och bedömning. (Sivesind 2013, s.63) Lärare ska skapa en tillåtande, motiverande och kreativ miljö i klassrummet som uppmuntrar eleverna att tänka kritiskt och analytiskt, det ska finnas utrymme för eleverna att lyckas och misslyckas. Detta kan uppfattas motsägelsefullt eftersom de samtidigt ska bli bedömda utifrån hur de presterar. (Klapp 2015, s.9)

I en studie där syftet var att undersöka betygssättningsprocessen i ämnet idrott och hälsa kom de fram till att betygssättningen är en stor utmaning för lärare. Lärare är samstämmiga i sin osäkerhet över vad till viss del/relativt väl/väl egentligen står för. Lärare tycker det är svårt att göra en likvärdig bedömning och problematiken handlar ofta om förhållandena mellan de olika förmågorna. (Seger 2016, s.134 ff.) Målet i ämnet idrott och hälsa har många gånger påpekats vara för otydligt beskrivna. Ett vanligt kriterium för att bli godkänd är om eleven är närvarande på lektionen, och för att få högre betyg inkluderas personliga egenskaper. (Redelius 2012, s.226) Flera studier har visat att lärare ofta går på magkänsla vid bedömning (Annerstedt & Larsson 2010, s.110; Svennberg et al. 2014, s.11; 2016, s. 8). Ovanstående kriterium stämmer inte överens med ett målstyrt system (Redelius 2012, s.226).

Det finns tre dimensioner som är avgörande för en kvalitativ undervisning. Det är läroplanen, pedagogiken och bedömningen. Det krävs kopplingar mellan dessa för att uppnå en fullständig kvalitet i ämnet idrott och hälsa. (Penney et al. 2009, s.438) Kvalitén i bedömningen är viktig, trots detta representeras betyg i idrott och hälsa ofta av administrativa

regler snarare än kompetens och kvalitet. De administrativa reglerna innefattar klädsel, närvaro och delaktighet, vilket har avspeglat en stor del av elevers betyg. Majoriteten av betygen är tyvärr grundade i utförandet av de administrativa reglerna som inte alls är relaterade till de egentliga kunskaperna. Det är även vanligt att förbättring i ett moment kan avspegla betyget trots att kunskapskraven inte är uppfyllda. (Young 2011, s.24 ff.) Svennberg et al. (2014, s.11) beskriver en elev som låg på godkänd-nivå, som senare höjde sitt betyg och inte på grund av en kunskaphöjning, utan fick ett högre betyg för att endast ha visat på hårt arbete. Detta tyder på vikten av diskussion kring bedömning samt behovet av att arbeta fram metoder som gör det lättare för lärare att kommunicera om betyg och bedömning (Young 2011, s.24 ff.).

Andra faktorer som också har stor påverkan på elevernas betyg är bland annat elevernas självuppfattning av kompetens, föräldrarnas engagemang, trivsel i skolan, samarbete och att delta i planeringen. Motivationen är också en grundläggande egenskap hos elever vid betygssättning. (Brookhart 1994, s.299; Klapp Lekholm & Cliffordson 2009, s.18 ff.) Lärare bedömer och betygssätter som tidigare nämnts kanske inte alltid i linje med läroplanen, men egenskaper hos en elev såsom motivation, artighet och ansträngning har stor betydelse för utbildning och framgång eftersom dessa faktorer påverkar mängden kunskaper och färdigheter (Klapp Lekholm & Cliffordson 2008, s.196; 2009, s.20). Flera studier har undersökt bedömningsuppdraget och faktorer som påverkar detta. Det har hittats strukturer och en bred fördelning av aspekter som ansågs viktiga när lärarna genomförde betygssättningen. De delades in i fyra teman; motivation, kunskaper och färdigheter, självförtroende samt integration med andra. Det är dock bara kunskaper och färdigheter som ligger nära de officiella betygskriterierna. Men de andra temana kan som sagt ha en stor betydelse för att bedömningsuppdraget ska underlättas. (Svennberg et al. 2014, s.6 f.; 2016, s.7 ff.) Det krävs tydliga riktlinjer som fokuserar på användandet av läroplansbaserade examinationsuppgifter för att minska dessa egenskapers påverkan (Klapp Lekholm & Cliffordson 2008, s.197).

Eleverna har tur om lärarna i idrott och hälsa arbetar med att skapa uppgifter som berör både den teoretiska och den praktiska kunskapen. I värsta fall får den förkroppsligande kunskapen ingen uppmärksamhet. Flera lärare arbetar med formativa bedömningsgrunder för att bedöma allsidiga rörelser och dess kvalitet. Andra lärare har hittat argument för att mäta de kvantitativa egenskaperna såsom snabbhet och styrka, där de använt sig av exempelvis cooper-test. Detta

sätt att mäta ger inte utrymme för den kvalitativa delen av bedömningen. Att bedöma/mäta den traditionella idrottsprestationen är fortfarande det sätt som används mest i idrott och hälsa. (Tidén 2016, s.10) Grundtanken är att bedöma de kvalitativa olikheterna men det kvantitativa synsättet verkar fortfarande vara starkt. Det handlar ofta om att läraren vill göra det praktiskt hanterbart. (Redelius 2012, s.221 ff.)

Lärare i idrott och hälsa bör vara noggranna i bedömningsprocessen och för att underlätta detta är det bra att samla på sig ett välgrundat bedömningsverktyg, eftersom det lyfts fram att läroplanen kan vara svårtolkad (Redelius & Hay 2012,s.223). Dock lägger lärare ner mycket tid och arbete för att utveckla bedömningsverktyg/matriser (Håkansson 2015, s.57; Seger 2016, s.137). Betygsättningen kan vara både objektiv och subjektiv. Objektiviteten handlar om att lärare måste ta del av anvisningar och riktlinjer som finns för att sätta sig in i de regler, mål och kriterier som gäller. Subjektiviteten handlar om att lärare har samtal med kollegor och gör klart för sig vad man står för, i de olika förmågorna som rör bedömningen och hur man tar ställning till de olika målen. (Redelius 2012, s.229)

Det som också påverkar bedömningen är hur lärare tolkar begreppet rörelseförmåga, såsom komplexa rörelser. Rörelseförmåga har i studier av lärare i idrott och hälsa kategoriserats in i fem olika kategorier; 1) röra sig tekniskt korrekt och tydligt, 2) röra sig mot ett visst mål, 3) röra sig smidigt och använda utrymmet på olika sätt, 4) röra sig med medvetenhet samt 5) omvandla instruktioner till rörelse. Kategori 1-3 beskrivs som rumsliga aspekter av rörelseförmågan, dvs. vilka rörelser eleven klarar av. Kategori 4-5 beskrivs som upplevelser av rörelseförmåga, dvs. vilka rörelser eleven klarar av gentemot lärarens instruktioner. (Nyberg & Larsson in press, s. 13)

Lärare i idrott och hälsa står inför ett svårt bedömningsuppdrag. Det blir ofta en summativ bedömning för att betygsättningen ska bli så likvärdig som möjligt. Det har också blivit vanligare med formativ bedömning. (Tolgfors 2016, s.105 f.) Olika moment i undervisningen avslutas ofta med någon form av summativ bedömning för att kunna betygssätta eleverna (Håkansson 2015, s.96). När lärare ska sätta betyg måste de tolka elevernas prestationer utifrån hur väl de genomför en uppgift (Klapp 2015, s.131). I denna uppsats kommer fokus ligga på den summativa bedömningen. Tanken är att undersöka hur lärare tolkar kunskapskravet och bedömer olika elevers rörelser utifrån värdeorden *till viss del, relativt väl* och *väl*.

1.3.1 Sammanfattning

Det centrala innehåll i ämnet idrott och hälsa som kommer behandlas i detta arbete är ”Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, inomhus och utomhus, samt danser och rörelser till musik.”(Skolverket 2011a, s.53). Därav det relaterande kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl/väl till aktiviteten och sammanhanget.” (Skolverket 2011a, s.55 ff.). Detta centrala innehåll och kunskapskrav är som tidigare nämnts formulerade på ett övergripande sätt och det finns få riktlinjer och hjälpmedel vid bedömning. Flera forskare menar att detta kommer påverka lärares tolkningar och bedömningar olika (Redelius 2012, s.227; Larsson et al. 2016, s.57; Seger 2016, s.130). Eleverna ska bedömas i förhållande till preciserande krav (E, C, A) och synen på kunskap bör vara kvalitativ (Skolverket 2011b, s.6; Redelius 2012, s.221 ff.; Kroon 2016, s.120). För att kunna sätta betyg krävs det att värdeord som *till viss del*, *relativt väl* och *väl* är bearbetade och lätthanterliga vid bedömning (Redelius 2012, ss.221-228; Kroon 2016, s.127). Bedömningsstödet är ett hjälpmedel som ska underlätta vid bedömningen för att få en rättvis bedömning (Skolverket 2016-06-30). Till bedömningsstödet finns en tillhörande film där elever ska flytta sig över olika hinder. Utifrån en bedömningsmatris diskuterar lärare värdeorden i relation till elevernas rörelseutförande i filmen. (Skolverket 2012, s.8; Skolverket 2015-03-02) Bedömningsmatrisen utgör en grund för summativ bedömning, i detta fall betygssättningen (Redelius 2012, s.231; Skolverket 2012, s.5 ff.; Klapp 2015, s.15 f.).

Tidigare studier visar att lärare går på magkänsla, klädsel, närvaro och delaktighet vid bedömning och betygssättning (Young 2011, s.24 ff.; Redelius 2012, s.226; Svennberg et al. 2014, s.11; Seger 2016, s.131). Elevernas motivation, självuppfattning, föräldrars engagemang, trivsel i skolan, samarbete och att delta i planeringen påverkar också betygen (Brookhart 1994, s.299; Klapp Lekholm & Cliffordson 2009, s.18 f.). Att bedöma idrottsliga prestationer är också vanligt förekommande (Tidén 2016, s.10). Kunskaper och färdigheter bedöms i väldigt liten utsträckning trots att detta ligger närmast de officiella betygskriterierna (Svennberg et al. 2014, s.6 f.). Bedömning är ett av lärares viktigaste uppdrag (Kroon 2016, s.127), så diskussion kring betyg och bedömning är viktigt (Young 2011, s.24 ff.; Tidén 2016, s.76). Det är anmärkningsvärt att lärare inte bedömer i linje med läroplanen (Klapp Lekholm & Cliffordson 2008, s.196; 2009, s.20). Därför vill vi undersöka hur lärare tolkar

kunskapskraven och bedömer rörelseförmåga, tanken är att fråga lärare hur de uppfattar komplexa rörelser och sedan visa en film där de får bedöma de olika rörelserna.

1.4 Teoretiskt ramverk

Ett teoretiskt ramverk är något som används för att analysera den empiri som tagits fram och ger studien högre validitet (Jensen & Sandström 2016, s.66 f.). Läroplansteori handlar om att välja ut vad som är betydelsefull kunskap att lära ut i skolan och vad som påverkar varför viss kunskap lyfts fram (Linde 2012, s.100). I detta arbete har en läroplansteoretisk ansats används där begrepp från Lindes arbeten (2012) tillämpats.

1.4.1 Tre utbildningsarenor

I denna uppsats kommer Lindes tre arenor användas som teoretiskt perspektiv. Begrepp som *formuleringsarenan*, *transformeringsarenan* och *realiseringsarenan* har vi då valt att behandla (Linde 2012, s.8, s.46). *Formuleringsarenan* är där läroplanen skrivs, där bestäms vad som ska vara med och inte i läroplanen (Linde 2012, s.23). *Transformeringsarenan* är där läraren tolkar läroplanen och i denna transformering från läroplanstexterna kommer läraren göra tillägg och frändrag för att planera lektioner (Linde 2012, s.55). Det som påverkar transformeringen av läroplanen är bland annat läroböcker, ämnestraditioner, lärare och deras repertoar (Linde 2012, s.57-58). *Realiseringsarenan* är där läraren utför undervisningen och en viktig sak att ha i åtanke är att det innehåll läraren försöker förmedla inte behöver vara det som eleverna uppfattar (Linde 2012, s.73 s.81). Det som kommer att påverka och begränsa lärarnas handlingsfrihet sker först på *formuleringsarenan*, dvs. redaktionen av läroplanerna, sedan på *transformeringsarenan*, dvs. olika aktörer tolkar läroplanerna och slutligen på *realiseringsarenan*, dvs. aktiviteter, kommunikation och händelser i klassrummet. (Linde 2012, s.64)

Dessa arenor kan också appliceras på betygssättningen. På *formuleringsarenan* utarbetas de officiella betygsriterierna, på *transformeringsarenan* omformuleras och tolkas dessa av skolan och lärare för att få dem mer konkreta och tillämpliga i undervisningssammanhang. Slutligen, på *realiseringsarenan*, används betygsriterierna för att bedöma eleverna. (Svennberg et al. 2014, s.3) Det finns flera faktorer som är inblandade i omvandlingen av läroplanen, bland annat lärare, elever och skolledning. Hur betygsriterierna tolkas av lärarna,

på *transformeringsarenan* och sedan används i praktiken, på *realiseringsarenan* beror också på en mängd olika faktorer. De finns externa faktorer såsom elevers familjebakgrund, kön, politiska beslut, föräldrar och rektorers inflytande, skolkultur och undervisningslokaler. Det finns även interna faktorer som bland annat lärares kunskaper och pedagogik, förväntningar och utvärderingar av elevernas prestationer samt övertygelser och värderingar. (Svennberg et al. 2014 s.3 f.) I denna uppsats kommer fokus vara på transformeringsarenan och sedan på realiseringsarenan eftersom vi vill undersöka hur lärare tolkar kunskapskraven och sedan hur de bedömer rörelser.

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka hur lärare i idrott och hälsa i årskurs 7-9 tolkar ett kunskapskrav och utifrån det bedömer elevers rörelseförmåga. För att besvara studiens syfte kommer följande två frågeställningar att behandlas.

- Hur tolkar lärare i idrott och hälsa kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl/väl till aktiviteten och sammanhanget”?
- Hur bedömer lärare i idrott och hälsa elevers rörelseförmåga avseende ovanstående kunskapskrav utifrån tre filmsekvenser?

2 Metod

Här nedan presenteras val av metod, urval av deltagare, genomförandet och bearbetningen av materialet. Därefter presenteras de forskningsetiska aspekter som har tillämpats och till sist diskuteras validiteten och reliabiliteten i studien. Den litteratur och de artiklar som har används har sökts genom Ebsco, Google scholar och GIH:s bibliotekskatalog, se bilaga 1.

2.1 Datasamlingsmetod

I denna studie har en kvalitativ ansats använts, där syftet är att nå förståelse av mänskligt varande genom tolkning. Gemensamt för kvalitativ ansats är att det finns ett intresse för individuella, unika, särskiljande och avvikande mönster. Det finns också ett intresse att hitta

sammanhang och strukturer samt att gå in på djupet för att få information hos ett fåtal deltagare. (Hassmén & Hassmén 2008, s.104 ff.) För att samla in material till studien användes metoden intervju eftersom det ofta används i kvalitativ forskning. Det ställdes muntliga frågor till deltagarna för att samla information. (Hassmén & Hassmén 2008, s.252 f.) Intervjun var halvstrukturerad dvs. en modell som anger begrepp och relationer mellan de olika begreppen. Modellen är upplagd av bestämda frågeområden i ordning där det finns öppna frågor med möjlighet till följdfrågor. (Hassmén & Hassmén 2008, s.254) Intervjuerna genomfördes av två samspelta personer, där ena höll själva intervjun och den andra fungerade som stöd med eventuella följdfrågor.

För att samla material till studien användes även bedömningsstödet film i idrott och hälsa. Den del av filmen som är i fokus är rörelsedelen där de diskuterar och bedömer elevernas rörelser över olika hinder. De olika rörelserna diskuteras utifrån bedömningsmatrisen (se figur 1) och eleverna blir bedömda utifrån kunskapskraven *till viss del/relativt väl/väl*. (Skolverket 2015-03-02) Från filmen visades tre filmsekvenser på tre olika elevers utförande för deltagarna där de fick tillhörande frågor. Filmsekvens 1 är en pojke som tar sig över en vägg. Filmsekvens 2 är en pojke som springer upp på en bänk och sedan över en bom. Filmsekvens 3 är en flicka som gör ett sidohopp på en plint.

2.2 Urval

Urvalet av deltagare är handplockat för att få så bra information som möjligt utifrån studiens syfte. Ett handplockat urval tas fram utifrån faktorer som är teoretiskt relevanta. Deltagarna valdes utifrån ett förutbestämt kriterium, i detta fall lärare i ämnet idrott och hälsa, årkurs 7-9 som endast undervisat i Lgr11. (Hassmén & Hassmén 2008, s.110) Det är ofta bättre att utgå från några specifika kriterier och på så vis handplocka deltagarna. Eftersom en kvalitativ studie ofta är intresserad av deltagare som kan ge så djup information som möjligt. (Hassmén & Hassmén 2008, s.108) Vi har valt att intervjua lärare som bara har arbetat med Lgr11 för att undersöka deras syn på bedömning, då de inte har några tidigare erfarenheter av andra betygssystem.

Det var 21 deltagare som kontaktades genom personliga brev via mail och sociala medier. I brevet presenterades intervjuerna, våra kontaktuppgifter, studiens syfte samt vilka urvalskriterier som var aktuella för studien. Slutligen var det sex deltagare med i studien,

varav fyra män och två kvinnor. Deltagarna har arbetat mellan två och fem år som lärare i ämnet idrott och hälsa inom årkurs 7-9. De har bara arbetat med Lgr11. Dessa personer har fått ett fiktivt namn. I denna uppsats heter lärarna Albin, Joakim, Linus, Nils, Maria och Moa.

Innan intervjuerna gjordes en pilotstudie. En pilotstudie innebär att du provar intervjufrågorna på en person och den här personen får komma med feedback på vad som kan förbättras med intervjun. Här ska även den som intervjuar granska sig själv och hur denne hanterar intervjusituationen. Efter detta sker eventuella justeringar. (Gillham 2008, s.48) Svaren från pilotstudien presenteras inte. Efter pilotsstudien gjordes en korrigerig. Korrigerig var att ha en som intervjuar och att den andra intervjuaren ställer uppsamlingsfrågor efter intervjun, detta för att intervjuerna skulle bli mer samspelat och få ett bättre flyt genom intervjun. Den tekniska utrustningen, mobiltelefoner, provades också för att säkerställa att det fanns tillräckligt med utrymme för de inspelade intervjuerna.

2.3 Genomförande

Intervjun var uppdelad i tre övergripande delar, se bilaga 2, (Hassmén & Hassmén 2008, s.256 f.). Första delen var bakgrundinformation och inledande frågor. Dessa frågor handlade om hur länge deltagarna har arbetat som lärare i idrott och hälsa, deras tankar kring bedömning och hur de arbetar med bedömning. Andra delen var de frågor som var tänkta att besvara första frågeställningen. Dessa frågor handlade om hur deltagarna tolkar komplexa rörelser och begreppen *till viss del/relativt väl* och *väl* samt hur de använder sig av kunskapskravet när de bedömer. Den sista delen utgick från bedömningsstödet film. Deltagarna fick se tre filmsekvenser, där tre olika elever som tar sig över tre olika hinder. Därefter fick deltagarna beskriva elevernas rörelser och bedöma dessa utifrån kunskapskravet.

Intervjuerna skedde ansikte mot ansikte, där ena intervjupersonen höll intervjun och den andra intervjuaren fanns som stöd med eventuella följdfrågor. Deltagaren fick bestämma tid och plats för intervjun för att känna sig så trygg och bekväm som möjligt. Intervjun startade med att intervjuaren överlämnade ett papper med information om studiens syfte, forskningsetiska hänsynstaganden, det berörda kunskapskravet och att det visas en tillhörande film i sista delen av intervjun. Därefter började intervjun. Varje intervju tog ca 20-30 minuter. Intervjuerna transkriberades sedan ordagrant och blev ca 5-9 sidor långa dataskrivna text.

2.4 Bearbetning av material

Intervjuuttalandet återges så noggrant som möjligt under transkriberingen, inklusive små upprepningar såsom, ”mm” och liknade. Pauser har gjorts i form av punkter, betoningar som skratt och andra emotionella uttryck har beskrivits som de låter. Transkriberingen har gjorts så ordagrant som möjligt eftersom fokus ligger på en detaljerad språklig analys. (Kvale & Brinkman 2014, s.222) Ordagranna återgivning krävs för språklig analys, med bland annat pauser och upprepningar eftersom de är relevanta för olika tolkningar. Fokus ligger bland annat på att hitta intervjuarens tolkningar av olika begrepp och dess innebörder. Då underlättar det om tystnad eller pauser har transkriberats, då intervjuaren har behövt tänka riktigt ordentligt innan ett svar. Det valdes som sagt en ordagrann återgivning vid transkriberingen men fokus ligger även på meningen i berättelsen, vilket också kan belysas genom att ge samtalet en litterär stil. (Kvale & Brinkman 2014, s.227) Transkriberingarna har lyssnats igenom två gånger, först för transkribering och sedan för kontroll och eventuella korrigeringar.

Innehållsanalys är en ingående och organiserad metod för att analysera och tolka materialet och dess innehåll. Syftet är att hitta teman, mönster och meningar. Första steget i en innehållsanalys är att identifiera texten. Därefter väljs den relevanta texten ut. Andra steget är att identifiera vilken data som ska användas. Tredje steget är att identifiera koder för att organisera materialet. Det skapas ofta ett kodningsschema. I det fjärde steget identifieras relevanta delar. De som har gemensam kodning grupperas in i kategorier, teman. (Hassmén & Hassmén 2008, s.324 f.) I första och andra steget identifierades texten genom noggrann läsning därefter valdes vissa delar ut som var relevanta för frågeställningarna. I tredje steget valdes koderna ut och i fjärde steget identifierades de olika delarna som var relevanta.

Kodningen har gjorts utifrån frågeställningarna. Frågeställning 1 har utgångspunkt på transformeringsarenan. Utifrån frågeställning 1, *Hur tolkar lärare i idrott och hälsa kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl/väl till aktiviteten och sammanhanget”*, har det gjorts kodningar utifrån hur lärare tolkar *komplexa rörelser* där deltagarna beskrev vad det är, vad det inte är samt övningar som innefattar komplexa rörelser. Därefter har det gjorts kodningar utifrån hur lärare tolkar begreppen *till viss del, relativt väl* och *väl* i relation till bedömningsstödet bedömningsmatris (se figur 1).

Frågeställning 2 har utgångspunkt i realiseringsarenan. Utifrån frågeställning 2, *Hur bedömer lärare i idrott och hälsa elevers rörelseförmåga avseende ovanstående kunskapskrav utifrån tre filmsekvenser*, har det gjorts kodningar utifrån hur lärare har beskrivit och bedömt rörelser i *filmsekvens 1*, *filmsekvens 2* och *filmsekvens 3* i relation till bedömningsstödet bedömningsmatris (se figur 1). Övriga kodningar har gjorts i form av *svårigheter och strategier* för lärare vid bedömning.

2.5 Forskningsetik

Det finns fyra allmänna huvudkrav i forskningsetiken: informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. I denna studie behandlades dessa allmänna huvudkrav genom att deltagarna i studien informerades om undersökningen, dess syfte, att den var frivillig, att undersökningen är konfidentiell och att deltagaren kan avbryta när som helst eller avböja att svara på frågor. Deltagarna blev informerade om att intervjun kommer spelas in och endast används i denna studie och sedan förstöras. Deltagarna informerades även om att transkriberingen kommer skickas tillbaka till dem för eventuella korrigeringar om så önskas. (Vetenskapsrådet 2002, s.6) Intervjupersonerna frågade om deltagarna hade förstått syftet eller om något behövde tillägas eller förtydligas (Hassmén & Hassmén 2008, s. 255 f.; Vetenskapsrådet 2002, s.6).

2.6 Validitet och reliabilitet

Inom den kvalitativa forskningen har begreppen validitet och reliabilitet varit svårare att ges en samstämmig definition än i den kvantitativa forskningen (Hassmén & Hassmén 2008, s.135). Validitet är något som bestämmer hur giltig en studie är, dvs. studeras rätt sak (Hassmén & Hassmén 2008, s. 122; Kvale & Brinkmann 2014, s.296). I en kvantitativ studie är det överförbarheten av studien som granskas i förhållande till populationen. Detta är en extern validitet men den är av mindre betydelse i en kvalitativ studie, för att där väljs något särskilt och unikt ut att undersökas, i detta fall bara lärare som har arbetat med Lgr11. Detta ger en högre validitet. Något som alltid ska diskuteras när det kommer till validitet är trovärdigheten och kvaliteten på studien. Trovärdighet och kvalitet ökas genom att det är samma person som gör alla intervjuer och samma person som är åskådare samt att en

transkriberar och den andra går igenom transkriberingarna. (Hassmén & Hassmén 2008, s.155)

Reliabilitet kan förklaras som tillförlitlighet. Det är att du kan upprepa undersökningar precis som det står i metoden (Hassmén & Hassmén 2008, s.122 f.; Kvale & Brinkmann 2014, s.295) När det är samma person som ställer frågorna kommer reliabiliteten bli högre för att frågorna ska bli ställda på ett liknande sätt (Kvale & Brinkmann 2014, s.295.) Något som är viktigt för en högre reliabilitet är sanningsenlighet och objektivitet. I detta fall tas det upp innan intervjuerna börjar att det är deltagarnas åsikter och tolkningar som är relevanta. (Johansson & Svedner 2010, s. 35) Intervjufrågorna är även utformade som öppna frågor för att ge deltagaren chans att berätta om sina tolkningar och åsikter (Hassmén & Hassmén 2008, s.131).

3 Resultat

Här nedan presenteras resultatet från intervjuerna. Först presenteras resultatet från frågeställning 1 och därefter resultatet från frågeställning 2.

3.1 Lärarnas tolkning av kunskapskravet

Nedan redovisas resultaten från frågeställning 1 som lyder; Hur tolkar lärare i idrott och hälsa kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl/väl till aktiviteten och sammanhanget”?

3.1.1 Tolkning av komplexa rörelser

Alla intervjuade lärare beskrev att det var svårt att beskriva komplexa rörelser. Lärarna har bland annat beskrivit komplexa rörelser som att kombinera olika grundformer där flera delar av kroppen används, att ha kroppslig förmåga, att använda båda hjärnhalvorna, att rörelsen har en röd tråd samt att rörelsen anpassas till aktiviteten. Komplexa rörelser har även beskrivits som att göra någonting komplext, att anpassa tekniken och farten i rörelsen och att utföra svårare varianter av övningar. Några av lärarna beskrev även idrotter och övningar som kännetecknar komplexa rörelser såsom handboll, bollsport, layup i basket, frivolt, rotation i

räck, handstående, parkour, ta sig över en plint med lina och bröstsim i simning. En lärare beskrev även komplexa rörelser som allt som görs i ämnet och att det är kärnan i idrott och hälsa. Däremot var inte hoppa upp på en pallplint och stå och trampa takten på stället komplexa rörelser. Några exempel på beskrivningar kommer nedan.

Joakim beskrev komplexa rörelser som,

En komplex rörelse är ju när man kombinerar flera olika grundformer... eh... till exempel om man tar handboll så att kunna springa, fånga en boll, ta tre steg, hoppa, kasta det är en kombination av flera olika grundformer, det blir komplext... tycker jag

Linus beskrev komplexa rörelser som, ”det är lite svårt... en komplex rörelse ja det är... det ska väl va en rörelse som eh... svår och utförd på ett väldigt bekvämt sätt kan man säga... naturligt sätt”.

3.1.2 Tolkning av begreppen, *till viss del*, *relativt väl* och *väl*

De flesta lärarna beskrev att det var svårt att tolka begreppen. Lärarna har sammanfattningsvis beskrivit rörelser *till viss del* som tvekande, oprecisa och oekonomiska. Lärarna skildrade även *till viss del* som att eleven förstår tekniken men har svårt att utföra den rätt eller att eleven klarar vissa delar av rörelsen. Vissa av lärarna beskrev även *till viss del* som att eleven försöker men att rörelsen inte är snygg, den sker inte på ett vettigt sätt, den är klumpig eller ganska bra. Några av lärarna redogjorde även *till viss del* som att inte kunna följa instruktioner eller att endast vara delaktig.

Lärarna har sammanfattningsvis beskrivit *relativt väl* som ett steg högre än *till viss del*, att eleven nästan klarar alla delar, att eleven kan anpassa farten och att eleven klarar moment med hyfsad kontroll. Lärarna skildrade även *relativt väl* som att inte anpassa kraften tillräckligt. Några av lärarna redogjorde även för *relativt väl* som att kasta fint, att eleven nästan kommer fram, att eleven deltar på ett fungerande sätt och att det ser bra ut.

Lärarna har sammanfattningsvis beskrivit *väl* som att eleven har precision, gör tekniskt korrekt, att eleven klarar alla delar, har ett naturligt flow, anpassar farten och har god rytm. Lärarna beskrev även *väl* som att eleven gör någonting fint, det ser naturligt ut, det ser bra ut,

eleven är jätteduktig, det ser mycket bra ut och att eleven kan delta med flyt. Några exempel på utlåtande visas nedan.

Nils beskrev till viss del, relativt väl och väl på detta sätt,

Eleven kommer in och gör en sak till viss del, det är till exempel att de om vi tar svinga sig i en lian de klara av svinga sig i lianen komma till en plint eller en bänk om man nu hade ska komma till... har de gjort det till viss del... om man ska göra det relativt väl... då ska man svinga sig med fart så att man ändå stannar vid plinten eller bänken eh... och klara av att kontrollera att stanna och det som var till viss del början då kanske man inte riktigt stannar på bänken utan man tappar greppet relativt väl då ska man ändå ha hyfsad kontroll på att man kommer fram, stannar men man kanske inte riktigt landar så att det blir en snygg landning det kan vara lite att det smäller till medan när man gör det väl så när man svingar sig då har man kontroll för att man väljer farten man tar sig framåt stannar, till exempel kan sätta sig på plinten utan att det blir ett problem att man är på väg att falla över eller bakåt och då kan dem anpassa farten till vad alltså att dem tar sig dit...

Linus beskrev till viss del, relativt väl och väl så här,

Till viss del är väl hur man... att man klara av att vara med och relativt väl att man klara av att vara med på ett bra fungerade sätt, och väl är när du verkligen... när du kan vara med... du kan allting och det flyter på liksom... så kan man väl säga kanske

3.2 Lärarnas bedömning av elevers rörelseförmåga

Nedan redovisas resultaten från frågeställning 2; Hur bedömer lärare i idrott och hälsa elevers rörelseförmåga avseende ovanstående kunskapskrav utifrån tre filmsekvenser?

3.2.1 Filmsekvens 1

Utifrån bedömningsstödet på filmsekvens 1 sker den här rörelsen *väl* (Se figur 2).

A
Eleven rör sig med god rytm, precision och balans
Eleven rör sig med etablerade, avspända och konsekventa rörelser med flyt och stabilitet i rörelseövergångar
Eleven är mer beslutsam och kan upprepa rörelsen med samma goda resultat
Eleven rör sig ekonomiskt; ett rörelsemönster med väl avvägd kraftinsats

Figur 2. Bedömningsmatris för *väl*, dvs. betyget A (Skolverket 2012, s.8)

En lärare beskrev att det var svårt att sätta ord på rörelsen och att det skulle ta längre tid om eleven befunnit sig på en lägre nivå. Övningen redogjordes även som svår. Rörelsen i filmsekvens 1 beskrevs bland annat som kontrollerad med ett flyt, att eleven anpassar farten och har en bra rörelseförmåga. Rörelsen beskrevs också som att eleven klarar målet smidigt och enkelt eftersom han kombinerar armar och ben. Lärarna skildrade bland annat att eleven gör en avståndsbedömning och rörelsen sker mjukt, följsamt och självsäkert. Det beskrevs även att eleven litar på sin förmåga, har rätt tyngdpunkt, rätt handisättning, rätt blick och angriper hindret rätt. Lärarna redogjorde även för att eleven värderar rörelsen och placerar foten rätt i relation till hindret. Eleven tvekar inte och kan anpassa fart, teknik, kraft och styrka. Rörelsen beskrevs även som vettig, att den görs relativt snabbt, har hög hastighet, gör allting korrekt och görs kanonbra. Fyra lärare bedömde elevens rörelse i filmsekvens 1 som *väl*. Moa ville att eleven skulle utföra en svårare rörelse för att uppnå *väl* och Linus bedömde rörelsen som *relativt väl*.

Joakim bedömde rörelsen som *väl* och beskrev den som följande,

Det man ser är att det är väldigt kontrollerad rörelse, han har koll på avståndet, han börjar lätt och sen ökar han hastigheten mot slutet för att han behöver farten att ta sig över... första fotisättningen är liksom säker och det är ett flyt, han håller farten hela vägen så han behöver inte ta i speciellt hårt för att ta sig över... eh... så att det där är definitivt en rörelse som jag kallar mjuk och följsam, hög hastighet och självsäker...

Linus bedömde rörelsen som *relativt väl* och beskrev den som följande,

Jag tycker det ser jättebra ut... landar lite småknepig på springet där ser det ut som... ser ut som... stelbent ut... men det där... det är inget lätt det där... det är en ganska svårt grej det där... som personen gör... jag tycker det ser jättebra ut... bra flyt... [---] Ah men det... jag tycker att det är inga tveksamheter... han vet vart den ska någonstans.. den utför uppgiften kanonbra tycker jag... [---] Den här i mina ögon skulle hamna på eh... ungefär relativt väl skulle jag säga... inte mer den... ja relativt väl

3.2.2 Filmsekvens 2

Utifrån bedömningsstödet på filmsekvens 2 sker den här rörelsen *till viss del* (Se figur 3).

E
Eleven rör sig mindre rytmiskt och med bristande balans
Eleven rör sig med långsamma och stela rörelser med mindre konsekventa rörelseövergångar
Eleven är mindre beslutsam och kan behöva flera försök för att utföra rörelsen
Eleven rör sig mindre ekonomiskt; dvs. ett rörelsemönster med delvis avvägd kraftinsats

Figur 3. Bedömningsmatris för *till viss del*, dvs. betyget E (Skolverket 2012, s.8).

Rörelsen i filmsekvens 2 beskrevs bland annat som tvekande, med för lite kraftavvägning, osäkert, bristande kontroll, eleven litar inte på sin förmåga, eleven tar inte ut rörelsen ordentligt och att det finns ett flyt i rörelsen men att övergången kan utvecklas. Rörelsen beskrevs också som kontrollerad med bra balans och att rörelsen sker tekniskt korrekt, dock är delar av rörelsen försiktig och ryckig. Rörelsen beskrevs även som onaturlig, vinglig, relativt snabb, ganska bra fart och att eleven visar rädsla när han utför rörelsen. Rörelsen beskrevs även som hyfsat säker men sker inte med rätt hastighet. Två lärare ansåg att det är en dålig och svår övning att bedöma i och de vill bedöma elevens rörelseutförande i en övning där eleven känner sig trygg. Tre lärare bedömde elevens rörelseutförande i filmsekvens 2 som *relativt väl* och en lärare bedömde rörelsen mellan *till viss del* och *relativt väl*. Två lärare bedömde rörelsen som *till viss del*, dock hade en av dem sett bedömningsstödet tidigare och bedömde därför rörelsen *till viss del*, men tyckte egentligen inte att eleven nådde E-nivå, snarare underkänt.

Joakim bedömde rörelseutförandet som *relativt väl* och beskrev det som,

När han springer upp för bänken så har han ju bra balans och kontroll det går ju ändå relativt fort... och sen när han kommer fram så måste han vara mer försiktig för den rörelsen har han inte samma koll på så han stannar ju upp vid bommen och lägger sig över och tar i handen och slänger sig över... det är ju lite... det där är ju en teknik som vi jobbar med också, kallas ju för gateway... eh... och den här eleven skulle jag bedöma som ett C, på grund av att han ändå gör en teknik på rätt sätt

Nils bedömde rörelseutförandet som *relativt väl* och beskrev såhär,

rörelsen upp till bommen [---] är lite vinglig, inte riktigt helt fokuserad på målet framför utan det börjar vingla åt sidorna... när han tar sig över sen så gör han det ändå som i en röd tråd att han stannar inte upp utan han kliver över direkt men sättet han kliver över på hade han kunnat göra på ett enklare sätt... eh... där han hade använt sig av hela kroppen för nu försöker han kommer ner med armarna under och hänga sig... hade han däremot klivit över så att båda fötterna på bommen nedanför så hade han gjort det enklare för sig själv... vilket hade gjort att han hade hamnat på relativt väl... men i slutändan så hade jag nog satt ett relativt väl

3.2.3 Filmsekvens 3

Utifrån bedömningsstödet på filmsekvens 3 sker den här rörelsen *relativt väl* (Se figur 4).

C
Eleven rör sig med relativt god rytm och balans
Eleven rör sig med relativt väl etablerade och konsekventa rörelser med stabila rörelseövergångar
Eleven är till övervägande del beslutsam och kan upprepa rörelsen med liknande resultat
Eleven rör sig till övervägande del ekonomiskt; ett rörelsemönster med avvägd kraftinsats

Figur 4. Bedömningsmatris för *relativt väl*, dvs. betyget C (Skolverket 2012, s.8).

Rörelsen i filmsekvens 3 beskrevs som kontrollerad, lätt, att eleven anpassade farten, hade bra tajming, flyt, eleven hoppade över hela plinten och kunde ta sig iväg efter hindret. Rörelsen skildrades även som mjuk, följsam och självsäker. Elevens rörelseutförande beskrevs även som försiktigt, att eleven inte tar i ordentligt, inte tar ut rörelsen ordentligt, stannar upp och bör utveckla rörelsen. Rörelsen beskrevs också som jättefin, inte stensäker och utförs med hög hastighet. Fyra lärare bedömde rörelseutförandet som *relativt väl* och två lärare bedömde rörelseutförandet som *väl*.

Albin bedömde rörelseutförandet som *väl* och beskrev utförandet så här,

jag tycker att de är absolut en A-nivå...[---] men... väldigt kontrollerat, lätt hon använder så mycket kraft som det behövs... det... är en pice of cake för henne... skulle jag säga... A-nivå tycker jag... men den rörelsen...

Moa bedömde däremot rörelsen som *relativt väl* och beskrev det så här,

Mm... eh... det är lite samma sak där, hon tar inte i ordentligt hon tar inte ut hela rörelsen eh... men... det är ju en högre nivå än den förra... det är ju mer C-nivå... för att hon... hon stannar upp hon vågar inte ta i, i satsbrädan ordentligt... eh... då får hon inte ut hela rörelsen ordentligt... hon skulle kunna komma mycket högre upp med rumpan för att komma över med benen ordentligt... och ta i... så hon skulle behöva våga ta ut rörelsen ännu mer... för att komma upp högre...

3.2.4 Svårigheter och strategier för lärare

Sammanfattningsvis anser många av lärarna att bedömning är svårt och de har svårt att förstå kunskapskraven. Lärarna anser även att värdeorden är krångliga och har svårt att förenkla dem för eleverna. Vissa lärare anser att det är för lite utbildning inom bedömning. Joakim tycker att bedömningen är tvådelad, ena sidan en morot för eleverna och andra sidan en prestation som kan bli ett misslyckande. Två lärare, Nils och Albin, anser att föräldrapåverkan har en stor påverkan på betygen, trots att det inte borde ha det. Joakim menar att eleverna många gånger överskattar sig själva och tror att de är bättre än vad de är, medan en annan lärare tycker att 90 procent av eleverna har koll på vilken nivå de befinner sig och som stämmer överens med lärarens betygsättning. Lärare anser även att betyg inte ska sättas på en specifik övning utan mer som en helhetsbild.

Lärarna använder sig av olika strategier och hjälpmedel vid bedömning. Albin, Linus, Joakim och Maria använder bland annat filmer som visar elever på olika betygsnivåer, både för sig själva och eleverna. Linus använder sig av skådespel för att visa de olika betygsnivåerna. Linus, Nils och Joakim använder sambedömning, där de diskuterar olika elever de bedömer. Maria diskuterar olika bedömningsfrågor på ett internetforum med andra lärare i idrott och hälsa samt mailar Skolverket vid eventuella frågor. Albin, Linus, Nils och Joakim använder sig av digitala verktyg som att filma eleverna för att senare kunna betygssätta. Tre lärare, Linus, Nils och Maria använder sig av olika mallar där både lärarna och eleverna bockar av var de befinner sig. Moa använder sig av ett system på internet där eleverna får skriftlig feedback. Maria skriver betygskriterierna på tavlan och använder eleverna för att visa olika nivåer.

Joakim använder lektionsserier vid bedömning, där tre lektioner bygger på varandra utifrån samma kunskapskrav och under den tredje lektionen sker bedömningen. Han beskrev att det är fem olika rörelse moment där tre av momenten avgör vilket betyg eleven får, dvs. om eleven når C-nivå i tre av momenten så spelar det ingen roll vad eleven får i de övriga två momenten. Maria beskriver att det ska finnas en kontinuitet över en period för att kunna bedöma eleverna, där varje lektion inte behöver bedömas utan vissa lektioner är träningstillfällen. Två lärare, Joakim och Moa, har ingen egen idrottshall och måste anpassa undervisningen utefter detta.

4 Diskussion

Syftet med studien var att undersöka hur lärare i idrott och hälsa i årskurs 7-9 tolkar ett kunskapskrav och utifrån det bedömer elevers rörelseförmåga. Den första frågeställningen som har behandlats för att besvara första delen av syftet lyder; Hur tolkar lärare i idrott och hälsa kunskapskravet ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl/väl till aktiviteten och sammanhanget”? Denna frågeställning har utgångspunkt på *transformeringsarenan* eftersom syftet utgår från lärares tolkning av kunskapskravet, dvs. hur lärarna har gjort kunskapskravet mer konkret och tillämpningsbart i sin undervisning, med eventuella tillägg och förändringar. Den andra frågeställningen som har behandlats för att besvara andra delen av syftet lyder; Hur bedömer lärare i idrott och hälsa elevers rörelseförmåga avseende ovanstående kunskapskrav utifrån tre filmsekvenser? Denna frågeställning har utgångspunkt på *realiseringsarenan* eftersom syftet utgår från hur lärare bedömer elevernas rörelseförmåga utifrån kunskapskravet, dvs. hur lärarna utför undervisningen och använder kunskapskravet för att bedöma eleverna.

4.1 *Transformering av kunskapskravet*

Första frågeställningen är hur lärare har transformerat och tolkat begreppen komplexa rörelser, till viss del, relativt väl och väl (Svennberg et al. 2014, s. 3). På *transformeringsarenan* hade lärarna svårt att tolka och beskriva dessa begrepp med ord, som även är i linje med tidigare forskning (Redelius & Hay 2012, s.223; Seger 2016, s.134 ff.). Lärarna har även beskrivit begreppen på olika sätt.

Lärarna har beskrivit komplexa rörelser på olika sätt, vissa beskrivningar går att kategorisera utifrån Nybergs och Larssons (in press, s.13) kategorier. En lärare beskrev att komplexa rörelser var att kunna anpassa tekniken i rörelsen och det kan kategoriseras in i; att röra sig tekniskt korrekt och tydligt. En annan lärare beskrev komplexa rörelser som att ha en röd tråd och anpassa rörelsen till aktiviteten och det kan gå in under kategorin; röra sig smidigt och använda utrymmet på olika sätt. (Nyberg & Larsson in press, s.13) När lärarna beskrev komplexa rörelser så använde de olika övningar som exempel, det kan vara en anledning till att de tycker att det är svårt att sätta ord på begreppet. Övningarna kännetecknade rörelser som innefattar fler än ett moment. En lärare beskrev att komplexa rörelser är kärnan i ämnet och det innefattar allt som görs i ämnet, vilket också är i linje med tidigare forskning (Seger 2016, s.136). Det är anmärkningsvärt att lärare har svårt att sätta ord på komplexa rörelser när det anses vara kärnan i ämnet.

Lärarna har tolkat till viss del, relativt väl och väl med stor variation. Till viss del beskrivs bland annat som tvekande, oprecisa och oekonomiska. Relativt väl beskrivs bland annat som ett steg högre än till viss del, att eleven kan anpassa farten, ha hyfsad kontroll och klarar nästan alla delar av ett moment. Värdeordet väl har bland annat beskrivits som att eleven har precision, utför rörelser tekniskt korrekt, klarar alla delar av ett moment, har ett flow, anpassar farten och har god rytm. Dessa beskrivningar av till viss del, relativt väl och väl kan ses gå i linje med bedömningsmatrisen i bedömningsstödet (Skolverket 2012, s.8). Dock beskrivs till viss del även som att eleven förstår tekniken men behöver inte utföra den rätt, att eleven kan följa instruktioner, endast är delaktig, att rörelsen inte är snygg, den är klumpig och sker ganska bra. Relativt väl beskrivs också som att eleven kastar fint, att rörelsen ser bra ut och att eleven deltar på ett fungerande sätt, samt väl har beskrivits som någonting fint, naturligt och att kunna delta på ett fullt fungerande sätt. Dessa beskrivningar går däremot inte i linje med bedömningsmatrisen i bedömningsstödet (Skolverket 2012, s.8). Beskrivningarna går inte heller i linje med vad lärare ska bedöma i kunskapskravet som behandlas i denna uppsats. Dessa beskrivningar blir svårdefinierade, bland annat något som ser bra ut och är fint blir väldigt subjektivt dvs. fint och bra kan betyda olika för olika personer. Detta gör det inte lättare vid bedömningen eftersom idrott och hälsa är ett subjektivt ämne. Därför bör lärare samtala med varandra och gemensamt komma fram till var det står och hur de tar ställning till kunskapskraven (Redelius 2012, s.229). Lärare bör därför använda ett gemensamt fackspråk eftersom värdeorden tolkas på olika sätt och det medför stora skillnader i betyg (Klapp 2015, s.128). Att eleven förstår tekniken borde inte räcka eftersom eleven ska bli bedömd utifrån

hur väl den utför uppgiften, för att nå ett visst betyg (Kroon 2016, s.120; Klapp 2015, s.131 Skolverket 2011a, s.55 ff.). Att kunna delta på olika nivåer är ingenting som ska bedömas men har stor påverkan för att bedömningsuppdraget ska bli lättare för lärare (Young 2011, s.24 ff.; Redelius 2012, s.226; Svennberg et al. 2014, s.6 f.; 2016, s.7 ff.). Att följa instruktioner skulle kunna jämföras med tidigare forskning där personliga egenskaper har stor betydelse för bedömningen (Klapp Lekholm & Cliffordson 2008, s.196; 2009, s.20). Det är förståeligt att lärare har lättare att ge elever som deltar och följer instruktioner ett bättre betyg.

4.2 Realisering av kunskapskravet

Andra frågeställningen är hur lärare har realiserat och bedömt eleverna utifrån filmsekvenserna 1, 2 och 3 utifrån till viss del, relativt väl och väl (Svennberg et al. 2014, s. 3). På realiseringsarenan blev det lättare för lärarna att beskriva de olika rörelserna utifrån betygsnivåerna. Trots detta beskriver och bedömer lärarna rörelseutförandena olika.

Utifrån filmsekvens 1 beskrev lärarna rörelsen olika. Rörelsen i första filmsekvensen beskrevs bland annat som kontrollerad, det finns ett flyt, eleven anpassar fart, teknik, kraft och och klarar hindret smidigt. Eleven utför rörelsen med avståndsbedömning och rörelsen sker mjukt, följsamt och självsäkert. Dessa beskrivningar stämmer bra överens med hur lärarna i bedömningsstödet film bedömer (Skolverket 2015-03-02). Lärarna i denna uppsats beskrev även rörelsen som vettig, snabb, eleven har hög hastighet och utför den kanonbra. Dessa beskrivningar är mer svårdefinierade. En snabb rörelse med hög hastighet behöver inte känneteckna en bra kvalitativ rörelse, däremot kan det känneteckna kvantitativa egenskaper (Tidén 2016, s.10). För att göra bedömningen mer praktiskt hanterbart så kanske lärarna omedvetet bedömer rörelsen utifrån hastigheten för att lättare kunna sätta ett betyg (Redelius 2012, s.221 ff.). I denna uppsats beskrev flera av lärarna bland annat rörelsen som snabb och utifrån det bedömde rörelsen som väl.

Utifrån filmsekvens 1 bedömer lärarna rörelsen olika. Bland annat Joakim som bedömde rörelsen väl med motiveringen, kontrollerad rörelse, eleven gör avståndsbedömning, anpassar farten och har ett flyt, medan Linus bedömer samma rörelse som relativt väl med motiveringen bra flyt, inga tveksamheter och eleven är beslutsam. Lärarna har betygsatt rörelsen på olika nivåer men beskrivningen av rörelsen är liknande och går starkt i linje med Skolverkets beskrivning av betygsriteriet väl (Skolverket 2012, s.8). Det är anmärkningsvärt

att två liknande beskrivningar kan ge två olika betyg. Det är alltså intressant att det blir stora skillnader i betyg, pga. små skillnader av tolkningar (Klapp 2015, s.128). På transformeringsarenan har alltså dessa två lärare tolkat värdeorden olika medan på realiseringsarenan har de beskrivit de liknande (Linde 2012, s.46; Svennberg et al. 2014, s.3).

Rörelsen i filmsekvens 2 beskrevs också olika. Rörelseutförandet beskrevs bland annat som tvekande, osäkert och med bristande kontroll. Beskrivningarna går i linje med hur lärarna från bedömningsstödet film resonerar (Skolverket 2015-03-02). De beskrivningar som är svårare att placera in är bland annat att rörelsen är onaturlig, att eleven visar rädsla, är ganska bra och relativt snabb. Vad innebär en rörelse som är onaturlig, ganska bra och relativt snabb? Vissa lärare i denna uppsats beskrev även att det fanns ett flyt i rörelsen, att den var kontrollerad med bra balans och skedde tekniskt korrekt, vilket inte stämmer överens med lärarnas beskrivning i bedömningsstödet film (Skolverket 2015-03-02). Dessa beskrivningar stämmer snarare in på C- eller A-nivå. Det är intressant hur lärare kan beskriva och bedöma samma rörelse på helt olika sätt. Bedömningsstödet film som ska vara en mall för hur bedömningen ska gå till (Skolverket 2015-03-02), verkar inte stämma överens med hur lärare bedömer i verkligheten. Många beskrivningar går att applicera utifrån bedömningsmatrixens beskrivningar av värdeorden, men det är för många som inte går. Det som sker på transformeringsarenan, dvs. de hjälpmedel som lärare får att tolka värdeorden och dess beskrivningar, kommer att påverka hur lärare sätter ord på sina beskrivningar och bedömer eleverna på realiseringsarenan (Linde 2012, s.46; Svennberg et al. 2014, s.3).

Lärarna bedömde även rörelsen i filmsekvens 2 olika. Joakim bedömde rörelsen som relativt väl med motiveringen, bra kontroll och balans när eleven springer uppför bänken sen vid övergången är eleven mer försiktig så eleven stannar upp, men han tycker att eleven utför tekniken korrekt. Nils bedömde också rörelsen som relativt väl men med motiveringen att löpningen uppför bänken är vinglig och inte fokuserad och att eleven håller en röd tråd genom passagen. Det är intressant att lärarna sätter samma betyg men beskriver rörelsemomentet olika. Joakim beskriver uppgången uppför bänken som kontrollerad med balans och Nils beskriver uppgången uppför bänken som vinglig och ofokuserad. Joakim beskriver dessutom att eleven stannar upp i rörelsen medan Nils tycker eleven har en röd tråd genom rörelsen. Lärarna beskriver rörelsen olika men bedömer lika. Det finns flera faktorer som är inblandade i realiseringsarenan både externa faktorer och interna faktorer (Svennberg et al. 2014, s.3 f.). Dessa två lärare har kanske olika bakgrunder, kunskaper, pedagogik och värderingar som

påverkar hur de ser på rörelseutförande. Exempelvis Joakim som använder parkourtermer när han beskriver rörelsen, han kanske ser andra kvalitéer som inte Nils ser och tvärtom.

Utifrån filmsekvens 3 beskrev lärarna att eleven anpassade farten, hade tajming, flyt och att rörelsen var kontrollerad. Dessa beskrivningar går inte i linje med hur lärarna från bedömningsstödet film resonerar (Skolverket 2015-03-02). Det går snarare i linje med A-nivån i bedömningsmatrisen i bedömningsstödet (Skolverket 2012, s.8). Vissa lärare beskrev däremot rörelsen som försiktig, avstannande, inte tillräckligt med fart och att eleven bör utveckla rörelsen som stämmer in på C-nivån och hur lärarna från bedömningsstödet film resonerar (Skolverket 2012, s.8). Lärarna bedömde också rörelsen i filmsekvens 3 olika. Albin bedömde rörelsen som väl med motiveringen, väldigt kontrollerat, rörelsen sker lätt med rätt kraftavvägning, medan Moa bedömde rörelsen som relativt väl med motiveringen, att eleven inte tar i ordentligt, stannar upp och inte vågar ta ut rörelsen. Beskrivningarna stämmer överens med hur de har bedömt och går i linje med bedömningsmatrisen, men de har beskrivit och bedömt samma rörelse helt olika. Dessa lärare har alltså realiserat i linje med hur de har transformerat, men de har realiserat och transformerat samma rörelse på olika sätt (Linde 2012, s.46; Svennberg et al. 2014, s.3). De externa och interna faktorerna kan vara inblandade i deras resonemang såsom skolkultur och undervisningslokaler (Svennberg et al. 2014, s.3 f.). Ett exempel skulle kunna vara att Moa inte har tillgång till en idrottshall vilket kan påverka hennes sett att se på rörelser. Ett annat exempel skulle kunna påverka lärarnas sätt att se på rörelser är deras idrottsliga bakgrund.

4.2.1 Svårigheter vid bedömning

I övrigt beskrev lärarna att det är svårt med bedömning, att förhålla sig mellan de olika betygskriterierna, tolka värdeorden och göra en likvärdig bedömning, vilket går i linje med tidigare forskning (Redelius & Hay 2012, s.223; Redelius 2012, s.229; Seger 2016, s.130, 134 ff.; Kroon 2016, s.117). Lärarna tycker det är för lite utbildning inom bedömning, vilket även Kroon beskriver, trots att bedömningen är lärares viktigaste uppdrag (2016, s.117, s.127). Det bör vara mer utbildning i bedömning under lärarutbildningen, eftersom lärarna uppenbarligen inte får tillräckligt med hjälpmedel och verktyg med sig ut i arbetslivet. Det behövs mer utbildning på både transformeringsarenan och realiseringsarenan eftersom lärare behöver hjälp att förstå och tolka kunskapskravet samt hur de ska gå tillväga vid bedömning i klassrummet. I lärarutbildningen behöver alla moment innehålla betydligt mer inslag av olika

verktyg och hjälpmedel som lärare kan använda i bedömningssituationer. Mer utbildning i bedömning skulle förhoppningsvis leda till att lärare lättare kan tolka och förstå kunskapskravet och göra en mer likvärdig bedömning.

En lärare anser att bedömningen är tvådelad, å ena sidan är betyget en morot för eleverna men å andra sidan är det också ett misslyckande om eleverna inte når upp till det önskade betyget. Bedömningsuppdraget uppfattas ofta som motsägelsefullt, å ena sidan betonar läroplanen elevens harmoniska utveckling och å andra sidan så ska elevernas prestation bedömas (Sivesind 2013, s.63; Klapp 2015, s.9). Det är på så sätt svårt för lärarna att skapa en motiverande och stimulerande lärandemiljö när de samtidigt ska bedöma elevernas prestationer. Externa faktorer såsom föräldrarnas inflytande är en faktor som två av lärarna i uppsatsen tar upp (Brookhart 1994, s.299; Klapp Lekholm & Cliffordson 2009, s.18 f.; Svennberg et al. 2014, s.3-4). Det är viktigt att stärka läraryrket och det blir svårt om andra aktörer än rektorer, skolledning och lärare ska vara med och bestämma. Det är viktigt att lärarna får stöd från rektor och skolledning. Lärare upplever rädsla och påverkan från föräldrar när de gör sin betygssättning och på så sätt blir betygsättningen verkligen felaktig. En lärare anser också att eleverna överskattar sin egen förmåga medan en annan lärare anser att eleverna har koll på var de befinner sig. Elevers uppfattning av egen kompetens är en faktor som har stor påverkan på betygen (Brookhart 1994, s.299; Klapp Lekholm & Cliffordson 2009, s.18 f.). Elevernas självskattning ska givetvis inte påverka betyget men det kan finnas fördelar med det om det stämmer överens med kunskapskraven. En fördel är att eleverna kan få större förståelse för sin egen utveckling och det blir ett hjälpmedel för läraren. Lärarna som intervjuades använder olika sätt för att förenkla kunskapskraven för eleverna. Alltifrån skådespel och filmer till att bryta ner begreppen på tavlan, för att de anser att det är svårt. Allt detta för att få en så likvärdig bedömning som möjligt. Det behövs alltså mer hjälp kring läroplansbaserade examinationsuppgifter (Klapp Lekholm & Cliffordson 2008, s.197), som kan fungera som verktyg vid bedömningen. Bedömningsstödet är ett förslag på verktyg som är relaterat till kunskapskravet, men eftersom det är ett frivilligt hjälpmedel så kanske inte alla lärare utnyttjar detta. Målet och visionen är väl att lärare ska förhålla sig liknande i transformerings- och realiseringsarenan.

Vissa av lärarna har bedömningstillfällen medan vissa bedömer varje lektion. Det finns fördelar och nackdelar med båda systemen. Att bedöma vid specifika lektionstillfällen kan innebära en trygghet för vissa eftersom eleven fått öva på momentet innan

bedömningstillfället, men också vara ångestladdat och leda till prestationsångest. Bedömning vid specifika tillfällen kan bidra till att läraren får bättre struktur i bedömningsituationen, samtidigt som det kan vara svårt att hinna se alla elever och få tillräckligt med bedömningsunderlag. Att bedöma varje lektionstillfälle skulle kanske innebära mindre prestationsångest om det är en vanesak för eleverna och det skulle förmodligen finnas mer bedömningsunderlag för lärarna. Dock blir det kanske svårare att skapa en stimulerande lärandemiljö och att skapa struktur i bedömningen. För att dra en parallell till andra ämnen så sker bedömningen oftast vid specifika tillfällen, såsom prov. Några lärare ansåg även att betyg inte ska sättas på en specifik övning utan mer som en helhetsbild. Det är då effektivt att använda både summativ och formativ bedömning i undervisningen för att stötta elevernas lärande (Klapp 2015, s.15 f.). Att använda sig utav formativ bedömning kommer antagligen underlätta den summativa slutbedömningen för läraren. Lärare borde hitta ett sätt som passar för dem, kanske ha en variation av bedömning eftersom alla elever är olika.

4.3 Metoddiskussion

Flera lärare ansåg att betyg inte ska sättas på en specifik rörelse. Syftet med uppsatsen var som sagt att undersöka den summativa bedömningen och då var det lättare att undersöka hur lärare ser på en specifik rörelse. För att samla in material till uppsatsen användes bedömningsstödet film för att höja reliabiliteten och validiteten. Syftet var att undersöka lärares tolkningar av ett specifikt kunskapskrav samt deras beskrivningar och bedömningar av olika rörelser på olika nivåer. Att använda färdiga filmsekvenser från Skolverket där rörelserna sker utifrån olika betygskriterier leder förhoppningsvis till att vi får svar på detta. Färdiga filmsekvenser som är graderade på E, C och A nivå höjer förhoppningsvis validiteten samt reliabiliteten eftersom studien kan upprepas enklare, då filmerna är tillgänglig för alla. En av lärarna i denna studie hade redan sett filmerna och det kan ha påverkat resultatet. De flesta lärarna pratar om att det är svårt att bedöma eleverna på en specifik rörelse och det hade kanske varit bra att ha en hel hinderbana för att se en helhetsbild över elevernas rörelseutförande. Lärarna ansåg också att det var olika nivåer på hindren och det hade varit bättre att ha samma hinder på olika nivåer, för att uppnå dessa kriterier hade vi kunnat skapa filmerna själva. Genom att intervjua lärare som bara har arbetat med Lgr11, i årskurs 7-9, kan ha påverkat resultatet då många var relativt nyexaminerade och inte har så stor erfarenhet av att tolka kunskapskravet och bedöma elevens rörelseutförande. Vår subjektivitet har ofrivilligt

påverkat bearbetning och diskussion av resultatet för att vi är två lärarstudenter i slutet av utbildningen och har en egen tolkning av kunskapskraven och bedömning.

4.3 Slutsats

Syftet var att undersöka hur lärare i idrott och hälsa i årskurs 7-9 tolkar ett kunskapskrav och utifrån det bedömer elevers rörelseförmåga. Lärarna tolkar och bedömer både lika och olika på transformeringsarenan och realiseringsarenan. På transformeringsarenan har lärarna svårt att sätta ord på komplexa rörelser, vilket är oroväckande eftersom det anses vara kärnan i ämnet (Sege 2016, s.134 ff.). Lärare har även svårt att sätta ord på värdeorden. Vissa beskrivningar går att förankra i bedömningsmatrisen, men det är alldeles för många som inte går, och några av beskrivningarna går inte ens i linje med vad lärarna ska bedöma i ämnet idrott och hälsa, utan innefattar personliga egenskaper hos eleverna (Klapp Lekholm & Cliffordsson 2008, s.196; 2009, s.20) På realiseringsarenan har lärarna lättare att beskriva rörelserna utifrån värdeorden, men det är fortfarande stor variation på beskrivningarna och bedömningarna av rörelserna. Vissa beskrivningar och bedömningar går i linje med Skolverkets bedömningsmatris (Skolverket 2012, s. 8) men alldeles för många är avvikande. Det finns även beskrivningar och bedömningar som påverkas av externa och interna faktorer (Svennberg et al. 2014, s. 3 f.). Några rörelser beskrivs även som kvantitativa (Tidén 2016, s.10), och många beskrivningar är svårdefinierade. Lärarna har beskrivit samma rörelseutförande på olika sätt men samtidigt bedömt det lika, de har även beskrivit samma rörelseutförande liknande men sedan bedömt olika och slutligen har de beskrivit och bedömt samma rörelseutförande olika. Detta skapar många frågetecken och tyder på att bedömningsuppdraget är svårt.

Slutligen bör lärare få mer hjälp och utbildning i bedömning. Lärare bör ha ett gemensamt fackspråk med gemensamma begreppsformuleringar för att skapa förutsättningar för en likvärdig bedömning (Redelius 2012, s.229). Lärarna i denna uppsats skapar olika strategier och hjälpmedel vid bedömningen, men kunskapskravet tolkas olika på transformeringsarenan och bedöms olika på realiseringsarenan så deras bedömningsverktyg kommer påverkas efter det. Därför bör det skapas mer övergripande hjälp som alla kan ta del av, där det används ett gemensamt fackspråk och begreppsformuleringar. På detta sätt kanske svårdefinierade beskrivningar som, ”Jag tycker det ser jättebra ut...”, kan minskas så att betyget bara relateras till kunskapskraven. Det är förståeligt att lärare har olika bakgrunder och ser rörelser på olika sätt men det måste finnas en mer grundläggande syn och definition kring värdeorden som alla

lärare borde förhålla sig till. Om lärare är medvetna om hur de förhåller sig till kunskapskravet och tolkar värdeorden så bidrar det förhoppningsvis till en bättre kvalitet i utbildningen (Penney et al. 2009, s.438). Fortsatt forskning borde fokusera på konkreta hjälpmedel vid bedömning på både transformerings- och realiseringsarenan, därav en utveckling av bedömningsstödet. Fortsatt forskning skulle även kunna utgå från en kvantitativ ansats och ha utgångspunkt i gymnasieskolan, dels för att få en bredare helhetsbild av hur lärare tolkar kunskapskravet och bedömer rörelseförmåga samt att gymnasieskolan saknar ett bedömningsstöd med en tillhörande film.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Intervju 1 (2016-11-15)

Intervju 2 (2016-11-17)

Intervju 3 (2016-11-17)

Intervju 4 (2016-11-23)

Intervju 5 (2016-11-28)

Intervju 6 (2016-12-02)

Tryckta källor

Annerstedt, C. & Larsson, J. (2010). 'I have my own picture of what the demands are...': Grading in Swedish PEH- problems of validity, comparability and fairness. *European Physical Education Review*, 16(2), ss.97-115.

Brookhart, S.M. (1994). Teachers' Grading: Practice and Theory. *Applied Measurement in Education*, 7(4), ss.279-301.

Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun: Tekniker och genomförande*. Malmö: Studentlitteratur AB.

Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Håkansson, R. (2015). *Vad betyder OK+?: en studie om lärares dokumentationsarbete i ämnet idrott och hälsa*. Lic.-avh. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan.

Jensen, T. & Sandström, J. (2016). *Fallstudier*. Lund: Studentlitteratur AB.

Johansson, B. & Svedner, P. O. (2010). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. 5. ed. Uppsala: Kunskapsföretaget.

Klapp, A. (2015). *Bedömning, betyg och lärande*. Lund: Studentlitteratur AB.

Klapp Lekholm, A. & Cliffordson, C. (2008). Discrepancies between school grades and test scores at individual and school level: Effects of gender and family background. *Educational Research and Evaluation*, 14(2), ss.181–199.

Klapp Lekholm, A. & Cliffordson, C. (2009). Effects of student characteristics on grades in compulsory school. *Educational Research and Evaluation*, 15(1), ss.1–23.

Kroon, J. (2016). Vad är ”kroppslig förmåga”? Om behovet av ett yrkesspråk i idrott och hälsa. I: Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (red.) *Hur är det i praktiken?: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Gymnastik- & Idrottshögskolan, ss. 117-128.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (red.) (2016). *Hur är det i praktiken?: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Gymnastik- & Idrottshögskolan.

Linde, G. (2012). *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteori*. 3. ed. Lund: Studentlitteratur AB.

Nyberg, G & Larsson, H. (in press). Physical education teachers' content knowledge of movement capability. *Accepted for publication in Journal of Teaching in Physical Education*.

Penney, D., Brooker, R., Hay, P. & Gillespie, L. (2009). Curriculum, pedagogy and assessment: three message systems of schooling and dimensions of quality physical education. *Sport, Education and Society*, 14(4), ss.421-442.

- Redelius, K. (2012). Betygssättning i idrott och hälsa – en didaktisk utmaning med pedagogiska konsekvenser. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.) *Idrottsdidaktiska utmaningar*. 2. ed. Stockholm: Liber, ss. 217-232.
- Redelius, K. & Hay, P.J. (2012). Student views on criterion-referenced assessment and grading in Swedish physical education. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 17(2), ss.211-225.
- Seger, I. (2016) Betygssättning- ett (o)möjligt uppdrag? I: Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (red.) *Hur är det i praktiken?: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, ss. 129-140.
- Sivesind, K. (2013). Mixed images and merging semantics in European curricula. *Journal of Curriculum Studies*, 45(1), ss. 52–66.
- Skolverket (2011a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2011b). *Kunskapsbedömning i skolan: praxis, begrepp, problem och möjligheter*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2012). *Bedömningsstöd Idrott och hälsa*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2015-03-02). *Bedömningsportalen: Idrott och hälsa*.
https://bp.skolverket.se/web/bs_gr_grgridh01_7-9/information [2016-11-10]
- Skolverket (2016-06-30). *Bedömningsstöd*.
<http://www.skolverket.se/bedomning/bedomning/bedomningsstod> [2016-11-15]
- Svennberg, L., Meckbach, J. & Redelius, K. (2014). Exploring PE teachers' 'gut feelings': An attempt to verbalise and discuss teachers' internalised grading criteria. *European Physical Education Review*, 20(2), ss.199-214.

Svennberg, L., Meckbach, J. & Redelius, K. (2016). Swedish PE teachers struggle with assessment in a criterion-referenced grading system. *Sport Education and Society*. DOI: 10.1080/13573322.2016.1200025 (online 20160622)

Tidén, A. (2016). *Bedömning av ungas rörelseförmåga: En idrottsvetenskaplig problematisering och validering*. Diss. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan.

Tolgfors, B. (2016) Bedömning för lärande (BFL) i ämnet idrott och hälsa. I: Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (red.) *Hur är det i praktiken?: Lärare utforskar ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan, ss. 105-116.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.

Young, S. (2011). A survey of student assessment practice in physical education: Recommendations for grading. *A Journal for Physical and Sport Educators*, 24(6), ss.24-26.

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet är att undersöka hur lärare i idrott och hälsa i årskurs 7-9 tolkar ett kunskapskrav och utifrån det bedömer elevers rörelseutförande.

- Hur tolkar lärare i idrott och hälsa kunskapskravet "Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser till viss del/relativt väl och väl till sammanhanget"?
- Hur bedömer lärare i idrott och hälsa elevers rörelseförmåga avseende ovanstående kunskapskrav utifrån tre filmsekvenser?

Vilka sökord har du använt?

Forskningsintervjun, Fallstudier, examensarbete svedner, Bedömning betyg, Grading Swedish PE, "Teachers' Grading", Klapp Lekholm & Cliffordson, Penney Brooker Hay & Gillespie, assessment, assessment in school, Mixed images merging semantics European curricula, A survey of student assessment practice in physical education, Swedish PE, Teachers' Grading, Assessment in PE,

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, Ebsco & Google Scholar

Sökningar som gav relevant resultat

*GIH:s bibliotekskatalog: Forskningsintervjun, Fallstudier, Examensarbete svedner, Bedömning betyg,
Ebsco: Grading Swedish PE, "Teachers' Grading", Klapp Lekholm & Cliffordson, Penney Brooker Hay & Gillespie,
Google Scholar: Mixed images merging semantics European curricula, A survey of student assessment practice in physical education,*

Kommentarer

Viss litteratur har blivit rekommenderad av handledaren och annan litteratur kommer från litteraturlistor i tidigare kurser. En del litteratur är även hittad på Skolverkets hemsida, www.skolverket.se.

Bilaga 2

Brev- och intervjuguide

Brev

- Hej!

Vi heter Hanna Blomqvist och Elin Sköld och skriver vår sista uppsats på Gymnastik och idrottshögskolan. Den handlar om hur lärare i idrott och hälsa tolkar ett kunskapskrav och bedömer elevers rörelseförmåga. Vi söker lärare som bara har undervisat i Lgr11 och som undervisar i årskurs 7-9 samt betygsatt minst en gång. Vi vore väldigt tacksamma om vi får intervju dig, om du är intresserad skicka ett sms eller mail till:

Med vänliga hälsningar

Hanna & Elin

Intervjuguide

- Syftet med studien är att undersöka hur lärare i idrott och hälsa i årskurs 7-9 tolkar ett kunskapskrav och bedömer elevers rörelseförmåga. Intervjun är frivillig och konfidentiell, du får avbryta när du vill och avböja att svara på frågor. Intervjun kommer spelas in och endast användas till den här studien och förstöras efter transkribering. Transkriberingen kommer även skickas tillbaka för eventuella korrigeringar om så önskas. Frågor om studien tas gärna emot.
- Kunskapskravet som kommer vara utgångspunkt under intervjun:

”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser **till viss del/relativt väl/väl** till aktiviteten och sammanhanget”.

Intervjufrågor

Inledande frågor

- Hur länge har du jobbat som lärare?
- Vad har du för tankar kring bedömning i ditt ämne?
- Hur arbetar du med bedömning? (*skriftligt/praktiskt*)

Frågeställning 1

- Vad innebär komplexa rörelser?
- Hur tolkar du begreppen till viss del/relativt väl/ väl?
- Hur använder du dig av kunskapskravet för att bedöma rörelse?

Frågeställning 2

Till filmen (tre elever på olika nivåer E/C/A)

- Vad skulle du säga om dessa elevers rörelser?
- Hur skulle du bedöma den här rörelsen utifrån kunskapskravet ovan?